

УГОВОР О ПРОДАЈИ РОБЕ

Појам

Дефиниција – пренос својине на ствари која се предаје; исплата цене

Особеност трговинске продаје

* сврха грађ. продаје – употреба ствари за личне потребе купца

* сврха тргов. продаје – препродаја или прерада; ствар постаје роба

Разграничење: **а)** уговорници - трговци **б)** предмет – у оквиру или у вези с пословањем уговорника

Битни састојци

Грађанска продаја – ствар и цена

Трговинска продаја

- по природи посла: **а)** роба (одређена) **б)** цена – може и неодређена (природан састојак)

- по вољи – начин, место и време предаје и плаћања, превоз, осигурање, обезбеђење, ризик, трошкови, амбалажа, надлеж. за спор

Правни извори

Домаћа продаја – ЗОО, Зак. о стандардиз. (2015), Закон о тргов. (2019), Закон о зашт. потрош. (2021), Опште узансе, Посебне узансе о промету робе на мало (1978)

Спољнотргов. продаја – Закон о спољнотргов. пословању (2019), Бечка конвенц. о уговорима о међунар. продаји робе

Дејство

Облигационоправно – правни основ и предаја

Двострук значај облиг.пр. дејства

1) купац није власник робе док је не прими; **а)** одбијање предаје – нема тужбе за утврђење својине, већ само ради предаје ствари **б)** двострука продаја – купац не може да тужи 3. лице (другог купца) да му преда ствар; само раскид уговора са продавцем и одштета

2) продавац сноси ризик случајне пропасти до предаје робе купцу (превозиоцу) или до купчеве доцње

Значајне особине

1) двостр. обавез. уг. – **а)** последица – одговорност продавца за мане због начела еквиваленције **б)** ретко одговара за **правне** мане због заштићености купца **стицањем од невластника**

2) неформалан уг. – **а)** начело **б)** изузеци – оброчна отплата цене, бродови, ваздухоплови, струја, природни гас

Врсте

1) грађанс. и трговинска – објашењено

2) врста ствари – продаја покретних и непокретних ствари

- продаја непокретности под посебним режимом – (отежање промета у циљу сигурности): **а)** строга формалност **б)** цена битан састојак уговора **в)** право прече куповине одеђених лица (нпр. сувласника, суседа земљишта) **г)** нема предаје, већ увођења у посед **д)** укњижба

3) место уговорника – домаћа и међународна

- међународна продаја – решавање сукоба закона и надлежности: **а)** правила МПП и **б)** уједначавање конвенцијама (нпр. БК)

4) време плаћања цене – **а)** готовинска (истовремено) – претпоставка по ЗОО и БК **б)** претплатна (прво цена, па роба); рок плаћања 8 дана по закључењу **в)** на почек (прво роба, па цена) – правило у Србији и ЕУ

5) повластице једне стране – на пробу, са правом прече куповине и са задржавањем својине - „на пробу“

* појам – право купца да врати ствар...

* рок пробе – уговорен или примерен од продавца

* пропуштање рока – фикција куповине

* ризик – продавчев до истека рока

- „преча куповина“

* појам – право продавца да му купац понуди...

- * трајање – уговорени рок; најдуже 5 год.
 - * рок за одговор п-ца – месец дана по понуди
 - * рок плаћања цене – одмах са прихватам
 - * повреда прече куповине – овлашћење прекупа; трајање – 6 месеци по сазнању за продају трећем лицу
 - „задржавање својине“
 - * појам – продавац власник до исплате цене
 - * дејство исплате – својина прелази на купца
 - * неплаћање цене – продавац одузима ствар купцу
 - * дејство према 3. лицима – уговор оверен од јавног бележника пре стечаја купца или заплене ствари у извршном поступку
 - * ризик – сноси купац, јер користи ствар
- 6) начин одређивања својства робе – са спецификацијом и по узорку или моделу
- **спецификација**
 - * појам – опис својстава робе...
 - * рок саопштавања – уговорен или разуман
 - * купац пропусти рок – право продавца на раскид или да сачини спецификацију
 - * купац не приговори – обавезна је продавчева спецификација
 - * неусклађеност испоручене робе са спец. – физичка мана
 - **узорак (модел)**
 - * појам – мала количина робе (геометр. тело)...
 - * неусклађеност робе – **а)** трговинс. продаја - физичка мана **б)** грађанс. прод. - неиспорука
 - * искључење одговорности – по уговору (нпр. „ради обавештавања“) или обичају
- 7) број оброка – једнократна и виšekратна прод.
- једнократна продаја – сва роба у целини и одједном
 - виšekратна продаја (уговор о испоруци)
 - * појам – испорука у више оброка (делова)...
 - * правни значај – утицај промењених околности на обавезе у виšekратној продаји
 - * предмет – само генерична роба
 - * рокови испоруке оброка – **а)** два или више месеци – месечно једнаки оброци **б)** до два месеца – два оброка почетком и средином рока
 - * плаћање цене – право продавца за сваки оброк, ако није друкчије уговорено
 - * виšekратна продаја мора да се уговори (претпоставка једнократне продаје)
- 8) начин закључења уговора – берзанска и ванберзанска продаја
- берзанска продаја (берзански посао)
 - * појам
 - * правни режим – посебна правила о закључењу и испуњењу
 - * само чланови берзе закључују, а остали преко чланова (клијенти)
 - * предмет – само генерична роба котирана у берзи
 - * цена – по курсу (јединична цена)
 - * врсте – дневни и рочни берзански послови
 - * значај – велики обим трговине, тачност курсева и утицај курсева на ванберз. трговину
 - ванберзанска продаја
 - * појам – свака која није берзанска
 - * правни режим – општа правила

Предмети обавеза уговорника

Предмет обавезе продавца

Врсте – ствар, право и имовинска целина (јединствен скуп ствари и права)

Ствар

- појам

* у грађанс. пр. – материјални део природе; у државини; могућност располагања; значи – преносива

- * у трговинс. пр. – само роба, као телесна покретна ствар намењена тржишту
- * нису роба – хов и новац
- * посебан режим – бродови и ваздухоплови (писмена форма и регистрација)
- особине: допуштено, могућност и одређеност
- допуштено – **а)** да је у слободном промету (није забрањена трговина) или **б)** у ограниченом промету за поједине врсте (нпр. оружје, лекови, отрови)
 - могућност
- * постојећа и будућа роба
- * своја и туђа роба, ако је продавац овлашћен (нпр. комисионар, залогопримац)
- * продавац неовлашћен за туђу робу – стицање од невластника, ако је купац савестан
- одређеност – зависно од врсте робе
 - * одређеност генеричне ствари – по врсти, количини и квалитету
- + **врста**
 - ++ мора да је одређена, иначе нема уговора (нема битног елемента)
 - ++ уговарање више врста – избор припада продавцу (дужнику)
- + **количина** – одређена или одредива
 - ++ начини оређивања –
 - а)** тачно **б)** оквирно (“од ... до”, “најмање ... највише”) – испорука било које количине у оквиру граница **в)** уобичајеним изразима – “вагон” (10.000 кг бруто), “цистерна” (10.000 кг нето)
 - ++ толеранција – **а)** изрази “око”, “цирка” – 5%, иначе 2% **б)** нема толеранције - по броју комада или противно природи посла
 - ++ одредивост – разни начини (нпр. “уобичајена количина из ранијих уговора”)
 - ++ проблем амбалаже код *вагања* – важи тежина “бруто за нето” (значи, и амбалажа), ако није друкчије уговорено
- + **квалитет** – не мора да је одређен
 - ++ слобода уговарања, осим кад је прописан (нпр. стандарди, прописи о квалитету)
 - ++ санкција за несаобразност – одговорност за физичке мане
 - ++ начини одређивања – **а)** спецификација **б)** узорак и модел **в)** “уобичајен квалит.” - редован квал. у месту продавца **г)** “таква каква” - роба са одређене гомиле без пребирања (неодговорност за скривене физичке мане, осим за превару) **д)** “виђено одобрено” - купац прегледао робу и пристао (неодговорност за скривене мане, осим за превару)
 - ++ квалитет неодређен – **а)** сврха, ако је позната продавцу **б)** најмање средњи квалитет, ако му је сврха непозната (подобност за редовну употребу и промет)
- * одређеност индивид. ствари
 - јасан опис
 - врсте - уникат или индивидуализ. генер. роба
 - санкција неодређености – нема уговора

Право као предмет обавезе продавца

- Врсте – **1)** стварна права – својина, стварна службеност (пренос уз повласно добро), лична службеност (нпр. плодоуживање за живота), залога (пренос само уз потраживање) **2)** интелектуална права **3)** тражбине (осим личних)
- ако је за пренос права нужна предаја ствари – дужност предаје ствари

Имовинска целина – нпр. предузеће; солидарна одговорност купца са продавцем за скривене мане

Предмет купчеве обавезе

Цена

Појам – новчана накнада купца продавцу...

Особине – новчана, допуштена, одређена, озбиљна и правична

- новчаност – иначе размена (компензациони послови-бартер); критеријум – кауза уговорника или више од пола?

- допуштеност

а) домаћа продаја – плаћање и динарима, а уговарање може и у иностраној валути или злату; плаћање у иностраној валути само у прописаним случајевима (нпр. непокретност, капара...)

б) спољнотрг. продаја – може страна валута

- одређеност – ако није одређена: 1) редовна цена 2) разумна цена – а) текућа б) судска
- озбиљна – ако је багателна, скрива поклон
- правична – иначе прекомерно оштећење (?) или зеленашење

Начини одређивања цене

- слобода уговарања, осим кад је прописана

- начин израчунавања – 1) укупна (паушална) и 2) јединична цена (множење бројем јединица мере робе)

- могућност промене – 1) непромењива (осим у случају промењених околности) и 2) промењива (нпр. клизна скала) – само у виšekратној продаји

- одредивост изразима: 1) “текућа” цена – званична евиденција тржишта продавца у време исплате одн. уобичајена цена 2) “оријентациона” цена (одредивост) – коначну цену накнадно одређују уговорници према околностима у време закључења уговора

- “треће лице” – ако не одреди, а стране се не сагласе – разумна цена

- “један уговорник” – ништавост клаузуле; уговор важи (као кад цена није уговорена)

Обухват цене

- покрива вредност робе
- да ли покрива остале трошкове?
- покривање трошкова:

а) паковања

* не, осим кад је уговорено (нпр. бруто за нето, амбалажа гратис...), али код вагања покрива

* обичај – а) ситна (једнократна) амбалажа – урачуната у цену б) крупна и трајна амбалажа – није урачуната; купац је враћа по испоруци, ако је не плати

б) превоза – не, осим кад је уговорено

г) плаћања цене – да, јер их сноси купац

д) испоруке – не, осим припреме испоруке

ђ) царине – извозне сноси продавац, а увозне купац

- сконто? – а) одбитак од цене за плаћање пре доспелости б) нема га, осим кад је уговорен
- рабат? – а) попуст у цени за већу количину б) само кад је уговорен